

VOCABULARIO DE MONTAÑA

HIZTEGIA: MENDIA

Reproducimos del Diccionario de Deportes KIROLKIDEA HIZTEGIA, que ha preparado UZEI, la presentación que hace Iñaki Elortza y las 143 palabras de que consta el capítulo de Alpinismo.

Naturalmente, se agradecen todo tipo de sugerencias y actualizaciones a este trabajo básico. Hay mucho material y técnicas modernas que se pueden incorporar y podemos hacer una buena labor colaborando en el proceso de recuperación de nuestra lengua nacional.

Kirol bezala, gauza berritatz har genezake «mendia», nahiz-eta gizona guztiz lotua dagoen mendiari bere eguneroko bizitzan. Mendiak beti eskaini dio gizonari naturarekin harremanak izateko modua.

Kirol guztiak arautegi eta erregela batzuen barnean mugitzen dira; mendiak, berriz, lotura guztietatik urrundu eta askatasun osoan bizitzeko aukera du. Zailtasunak garaitu ahala, mendizalea, izadiak eskaintzen dion edertasunarekin elkartuagoz doa. Gailurra lortu artean egiten diren esfortzuak, bete-beteko pozarekin ordaintzen dira azkenean. Mendizale anitzentzat, barne-sentimenduen eragina dakar berekin mendizalearen, eta hasiera batetako lorpenak, beste handiago batzutarara darama. Honela, hurbil dituen mendiak «zapaldu» ondoren, goi-mendien bila abiatzen da, es-

kalada eta beste zenbait bideri ekiten diolarik.

Goi-mendietan ibiltzeak beste kirolek ez bezalako baldintzak eskatzen ditu: alde batetik, benetako prestakuntza fisikoa; eta bestetik, ustegabeko arrisku biziari aurre egiteko ahalmen eta erreflexuak. Mendi baten igoerari ekiterakoan, gainera, ondo ezagutu eta ikasi beharko ditu mendizaleak mendiaren xehetasunak, istripuetatik ihes egin ahal izateko; zer esanik ez, igoera hau haitzaren hegaletan egiten bada. Harri-mota guztiek ez dituzte osagai berdinak; elurra eta izotza direla bide, zaila da askotan elementu guztiok nabaritzea.

Eskalatzerakoan, hainbat egoera desberdinen araberakoak izango dira mendizalearen urratsak. Kontutan izan beharko du

haitza lehorra ala bustia dagoen, elurretatua ala izotzua, gogorra den ala hauskorra. Ondorioz, jarrera desberdinak hartuko ditu mementu bakoitzean, eta itxura oneko haitza bera ere ondo arakatuko du askotan.

Haitz-gainetik, izotz-gainera joango liriteke hurrengo urratsak. Izotza, altuera jakin bat gainditu ondoren aurkituko dugu. Iraunkorki aurkituko ere. Itxurak, guztiz aldakorrek ditu izotzak. Egunaren lehen orduetan eta lurraren azterketa egiteko mementuan elurra gogorra badago ere, gogoan hartu behar da handik aldi batetara, eta eguzkiagatik edo, bigundua egon daitekeela eta, beraz, oldeen arriskua ekar dezakeela. Esan beharrik ez dago, ibilketa bat egin ahal izateko, zeharo beharrezkoa dela ordua zehazki hautatzea bera.

euskara	castellano	francés
1603 aldapa	cuesta	côte / montée
1604 alpinismo	alpinismo	alpinisme
1605 alpinista	alpinista	alpiniste
1606 alpino	alpino	alpin
1607 altimetro	altímetro	altimètre
1608 altitude	altitud	altitude
1609 altuera	altura	altitude
1610 amildegi	barranco / precipicio	ravin / précipice
1611 anorak	anorak	anorak
1612 arrail	grieta	crevasse
1613 arteka	fisura	fissure
1614 aseguru	seguro	assurance
1615 bakarreko eskalada	escalada solitaria	escalade solitaire

euskara	castellano	francés
1616 barometro	barómetro	baromètre
1617 behe mendi	baja montaña	basse montagne
1618 bertikal	vertical	vertical
1619 bibak	vivac	bivouac
1620 bide	vía	route / voie
1621 bidezidor	sendero	sentier
1622 botak	botas	bottes / godillots
1623 buzoi	buzón	boîte
1624 couloir	couloir	couloir
1625 desnibel	desnivel	denivellation
1626 eguraldi	tiempo atmosférico	temps
1627 ekaitz	tempestad / tormenta	orage / tempête
1628 ekialde	este	est
1629 ekinaldi	intento	essai

euskara	castellano	francés	
1630	elur	nieve	neige
1631	elur-betaurrekoak	gafas de nieve	lunettes de neige
1632	eraztun	anilla	anneau
1633	erlaiz	cornisa	corniche
1634	erorketa	caída	chute
1635	ertz	arista	arête
1636	eskala	escala	échelle
1637	eskalada	escalada	escalade
1638	eskalada-kasko	casco de escalada	casque
1639	eskalada artifizial	escalada artificial	escalade artificielle
1640	eskalada libre	escalada en libre	escalade libre
1641	eskalatu	escalar	escalader
1642	eskalatzaile	escalador	alpiniste
1643	eskuarrak	guantes	gants
1644	expedizio	expedición	expédition
1645	expedizio-buru	jefe de expedición	chef d'expédition
1646	expedizionari	expedicionario	expéditionnaire
1647	gailur	cima / cumbre	sommet / crête
1648	gidari	guía	guide
1649	giorapen	aclimatación	acclimatation
1650	glaziar	glaciar	glacier
1651	goi kanpamentu	campamento de altura	campement en altitude
1652	goi mendi	alta montaña	haute montagne
1653	haitz	roca	roche
1654	haizerauntsi	huracán	ouragan
1655	haran	valle	vallée
1656	harkaitz	roca	rocher
1657	harritza	pedrera	rocaille
1658	hatzpantarrak	polainas	guêtres
1659	hegalkin	extraplomo / fisura	surplomb / crevasse fissure / lézarde
1660	hego	sur	sud
1661	hegoalde	cara sur	côte sud / face sud
1662	helduleku	agarre	empoignure
1663	horma	hielo / pared	glace / paroi
1664	hurbiltze-ibilaldi	marcha de aproximación	marche d'approche
1665	ibilaldi	excursión	excursion
1666	ibilbide	itinerario	itinéraire
1667	igarobide	paso	passage
1668	igoera	ascensión / subida	ascension / montée
1669	iltze	clavija	goupille
1670	ipar	norte	nord
1671	iparralde	cara norte	face nord
1672	iparrorratz	brújula	boussole
1673	irteera	salida	départ
1674	irtenaldi	salida	sortie
1675	isotermiko	isotérmico	isothermique
1676	isurialde	vertiente	versant
1677	izotz	hielo	glace
1678	izotz-horma	pared de hielo	glace
1679	izotz-kandela	carámbano	paroi en glace
1680	izozte	congelación	congélation
1681	jaitsiera	descenso	descente
1682	jaulkitze	desprendimiento	éboulement
1683	kanpa-denda	tienda de campaña	tente
1684	kanpaldi	acampada	campement
1685	kanpamentu	campamento	camp / campement
1686	kanpamentu nagusi	campamento base	camp de base

euskara	castellano	francés	
1687	kanpatu	acampar	camper
1688	kontrahorma	contrafuerte	contrefort
1689	korapilo	nudo	noeud
1690	kranpoiak	crampones	crampons
1691	labeska	infiernillo	réchaud
1692	laino	niebla	brouillard
1693	lasterbide	atajo	raccourci
1694	lehen (eskalada)	primera (escalada)	première (escalade)
1695	lepo	collado	col
1696	lozaku	saco de dormir	sac de couchage
1697	lumatxa	plumífero	duvet
1698	maila	peldaño	marche
1699	mailu	martillo	marteau
1700	makila	bastón	bâton
1701	malda	cuesta	côte / montée
1702	mapa	mapa	carte
1703	mazela	ladera	flanc / versant
1704	mendebalde	oeste	ouest
1705	mendi-aterpe	refugio	refuge
1706	mendi-botila	cantimplora	bidon
1707	mendi-gaitz	mal de altura	vertige
1708	mendikatea	cadena montañosa	chaîne de montagne
1709	mendilerro	cordillera	cordillère
1710	mendizale	montañero	alpiniste
1711	mendizaletasun	montañismo	alpinisme
1712	mosketoi	mosquetón	mousqueton
1713	motxila	mochila	sac à dos
1714	neguko	invernal	hivernal
1715	norabide	orientación	orientation
1716	ointoki	estribo	étrier
1717	olde	alud	avalanche
1718	orientatu	orientar(se)	(s')orienter
1719	orientazio	orientación	orientation
1720	oxigeno	oxígeno	oxygène
1721	pareta	pared	paroi
1722	piolet	piolet	piolet
1723	polaina	polaina	jambière
1724	rappel	rappel	rappel
1725	sakotontzi	fiambarrera	gamelle
1726	segurtatu	asegurar	assurer
1727	soka	cuerda	corde
1728	soka finko	cuerda fija	corde raide
1729	sokada	cordada	cordée
1730	sokaz lotu	encordarse	s'encorder
1731	sorospen-seinale	señal de socorro	S.O.S.
1732	sorospen-talde	grupo de socorro	groupe de secours
1733	temperatura	temperatura	température
1734	termometro	termómetro	thermomètre
1735	txabola	chabola	cabane
1736	txango	excursión	excursion
1737	txangolari	excursionista	excursioniste
1738	txano	gorro	bonnet
1739	tximinia	chimenea	cheminée
1740	ur-jauzi	cascaida	cascade
1741	urtze	deshielo	dégel
1742	zeharkaldi	travesía	parcours
1743	zintzur	desfiladero	défilé (gorge)
1744	ziri	cuña	cale
1745	zurubi	escala	échelle